

LAURENT SÉBASTIEN FOURNIER

A költő emlékének ünneplése

Tiszteletadás és a provence-i regionális identitás építése
Frédéric Mistral (1830–1914) síremlékénél

Frédéric Mistral (1830–1914), a költő maradt mind a mai napig a franciaországi provence-i regionális identitás irodalmi és kulturális konstrukciójának legfontosabb eleme. Halála után csodálói, akik az általuk alakított Félibrige mozgalomba tömörülnek, évente kétszer találkoznak sírjánál, a maillane-i (Bouches du Rhône) temetőben, azért hogy megünnepeljék emlékét halálának (március 25.) és születésének (szeptember 8.) évfordulóján. A tanulmány historiográfiai és etnográfiai eszközöket használ a költő tiszteletére rendezett szertartás leírására és a jelenkori reaktualizált provence-i regionalista diskurzus szimbolikus tartalmának elemzésére.

Bevezetés

A tanulmányban bemutatott példa egy időben a kulturális identitás konstrukciójának történeti és a halál antropológiai példája, lévén, hogy a költő Frédéric Mistral (1830–1914) megünnepelő kortárs megemlékezési szertartás tanulmányozásáról van szó, aki a 19. századi provence-i regionális identitás megalapozója volt. Ezeket a szertartásokat évente kétszer szervezik meg annak a falunak a temetőjében, ahol a költő élt, és ahol meghalt. Halálának évfordulóját a március 25-ét követő vasárnap, születésének évfordulóját a szeptember 8-át követő vasárnap ünneplik. Ezek a regionális identitás időközönkénti megerősítésének alkalmai, egy olyan országban (Franciaország), amelyben a forradalom időszakának köztársasági jakobinizmusa óta a politikai centralizmust úgy fogják fel, mint a nemzeti identitás megőrzésének fontos biztosítékát. A tanulmány általános kontextusának bemutatását követően a 2009-ben elvégzett etnográfiai kutatást használjuk fel a terepen megfigyelhető különböző rituális és megemlékezési elemek leírásához és értelmezéséhez. Végül világosan ki kell fejteni a kutatás e típusának hozadékát, amely egy historiográfiai és egy általánosabb antropológiai helyzetet artikulál.

Identitáskonstrukciók

Az alábbi esettanulmány nagy vonalakban elsősorban a kulturális identitás konstrukciójára vonatkozó vitát kívánja bemutatni, egyszerre helyezve el mindezt az antropológiai tanulmányok általános kontextusában és a francia nemzet megkonstruálásának sajátos összefüggéseiben.

A kulturális és különösen a történeti antropológia mezőjében az identitás elméletei harminc éve általánosan konstruktivista perspektívában érvényesültek. Ezek az iden-

2010 13 (2):225–232.
Tabula

225

titásvizsgálatok a kutatókat arra készítették, hogy az önazonossági követelések folyamatát vizsgálják, vagyis azokat a módozatokat, amelyek révén az adott közösségek aktívan konstruálják önazonosságukat, különböző rítusok és speciális emblémák felhasználásával.

Erre a konstruktivista perspektívára egy nagyon jó példát ad az angol történész, Eric Hobsbawm munkásságának hagyományfogalma. (Hobsbawm–Ranger, eds. 1983). A szerző számára az összes tradíció szükségszerűen kitalált; a jelennek arra a igényére reflektál, hogy legitimitást, politikai és morális biztosítékot keressen, szimbolikusan manipulálva a múlt elemeit. A hagyomány tehát ebben a kontextusban úgy értelmezhető, mint az elemek egy olyan készlete, mellyel a jelen szabadon rendelkezhet, és amelyből kedve szerint meríthet, ilyen vagy olyan értékek érvényesítése végett.

Európában és más kontinenseken is a nemzeti identitás konstrukciójának különböző folyamatait érintő vizsgálatok elméleti perspektívájának alkalmazása harminc éve figyelemre méltó eredményeket mutat. Görögországban Michael Hertzfeld mutatta ki, hogy miképpen vett részt a 19. századi romantika az antik Görögországról kialakított kép rekonstrukciójában (Hertzfeld 1986). Romániában Claude Karnoouh mutatta ki, hogy miként használta fel a Ceaușescu-rezsim a hagyományt, hogy egyes etnikumok a többiek rovására előnyhöz jussanak (Karnoouh 1990). Az Európán kívüli területekre a Benedict Anderson által több mint huszonöt éve *Kitalált közösségek* címen publikált gyűjtemény szolgáltat számos meggyőző példát (Anderson 1983).

A tanulmány nagy vonalakban adaptálni igyekszik a fenti reflexiókat, amelyeket ötvözni szándékozik a történeti és antropológiai elemzéssel. Kritikai magatartással viszonyul a konstruktivista tézisekhez, viszont egyes szerzőkkel szemben el kívánja kerülni az identitás fogalmának ingatag voltára vonatkozó következtetést (Brubakers 2001). Végül soron, a fogalommal kapcsolatos kritikák ellenére ez a terminus általános érvényű és erőteljes rendszerezősémát jelent a hovatartozás érzésének reprezentációjában. A vita tiszta és egyszerű kimerítése helyett tehát itt annak megértéséről van szó, mire épül rá az önazonosság érzése. Ebben a kontextusban hatásosak természetük révén a rítusok – mivel lehetővé teszik a szimbolikus értékek kinyilvánítását és a résztvevőknek a velük való fizikai azonosulást. Azon helyek egyikének tűnnek, ahol kifejeződik és konkretizálódik az identitás túlzottan elméleti fogalma.

De mielőtt a fenti perspektívát a rítusok egy jellegzetes csoportjára vonatkoztatva a kérdés mélyére hatolnánk, néhány szóban fel kell idéznünk a francia területen az identitásról folyó viták egyedi természetét. Franciaországban a nemzeti identitás megszerkesztése az egész hosszú 19. század folyamán zajlott, azon meghatározó epizódot követően, amelyet az 1789-es forradalom jelentett. Az új elit prioritásai közül az egyik az volt, hogy az új nemzetet közös szabályzatokkal és intézményrendszerrel lássa el. A sorozást, a tudományt, az oktatást, a múzeumokat, a súlyokat és mértékeket fokozatosan egységesítették, miköben a jakobinusok által képviselt köztársasági rendszer, a centralizmus hívei mindezt a regionális és provinciális szokások felszámolására használták fel (Thiesse 1997; Chanet 1996; Weber 1983).

Gyakran a romantika által ösztönözve egy ilyen kontextusban felerősödtek az eltérő vélemények. Frédéric Mistral, a költő és nyelvész, származási helye, Provence agályoskodó etnográfusa a 19. század egy nevezetesen figyelemre méltó példáját képviseli, aki reakcióképpen a francia állam jakobinus és párizsi politikájára kitalált egy

irodalmi mozgalmat (Martel 1986; Pasquini 1988). Frédéric Mistralnak, a költőnek a hat más regionalista költővel együtt 1854-ben indított Félibrige mozgalomban egysülő követői a mai napig regionalistaként jelenítik meg magukat politikai síkon, és kétségbe vonják a francia nemzet unitarista és jakobinus fogalmát. Ők a nyelvhasználat változatossága és a provanszál nyelvnek a franciával szembeni megőrzése érdekében lépnek fel. Ugyanakkor a regionális folklórhagyományok újraélesztése érdekében szorgoskodnak, különböző szinteken, erős egyesületi mozgalom keretében. Összegzőképpen, létezik egy politikai és kulturális mozgalom, amely egyszerre konzervatív (abban az értelemben, hogy vissza kívánja állítani a regionális és tradicionális folklór divatját) és lázadó (mert megpróbálja megszilárdítani a nyelvek és a regionális kultúra státusát egy történetileg erősen centralizált nemzeti közegben).

Megemlékezési szertartások

A költő Frédéric Mistral összes műve kiemelkedő sikernek örvendett a 19. század végén, olyannyira hogy 1905-ben irodalmi Nobel-díjban részesült. Ez a hírnév biztosította számára azon jelentős eszközöket, amelyek által ismertté tehette nézeteit. Kezdeményezésére az ünnepek és helyi szokások sokasága született meg. Amikor dicsősége csúcán, 1914-ben meghalt, hívei és csodálói megemlékezési szertartás keretében kívánták megünnepelni emlékét, ahol az ő közreműködésével rendszerezett folklórt vitték színre.

Halálának évfordulóján, minden évben a március 25-ét követő vasárnapon tisztelegnek a költő síremlékénél, az eseményhez misét rendelnek, s a szertartás keretében érintik annak a Maillane falunak a különböző emlékhelyeit, amely települést élete folyamán megénekelte, és amelyet saját *kis hazájának* tartott. A követők és a meghívott előljárók délelőtt tíz óra körül folyamatosan érkeznek a faluba, és a templom előtt gyülekeznek. Tíz óra harminc perckor provanszál nyelven misét hallgatnak. Mindezt nyomatékosítja a laikusok felolvasása, akik a falu lakói vagy a költő csodálói. A plébános külön a költő emlékének szentelt prédikációt tart, és a szertartást élénkíti a tamburinosok játéka, aminek gyakorlatát Frédéric Mistral írta le mint a provence-i regionális folklór fontos tartozékát. Tizenegy óra harminc perckor, a templomból való távozáskor a költő és követői által magasztalt gulyások, bikatenyésztők állataikon dízsorfalat állnak. A mise résztvevői, az előljárók, a Félibrige tagjai, a provanszál nyelv fenntartói vagy a regionalizmus aktivistái körmenetet alkotnak, amely a falu temetőjében a költő síremlékéhez tart. A menetben a tradicionális viseletbe öltözött asszonyok, a zenészek és a gulyások külön helyet foglalnak el.

A temetőbe érkezve a kegyelet néma pillanatai előzik meg a beszédeket. A viseletbe öltözött asszonyok virágcsokrot tesznek a sírra, a gulyások egy só- és mocsári virágból készült koszorút nyújtanak át, amely a költő életművéhez való kötődésüket fejezi ki. Miután a virágokat elhelyezték, egy egyházi személy elmondja a *De profundis*. Utána a Félibrige egy nőtagját kéri fel, hogy olvassa fel a Frédéric Mistral hírnevét megalapozó nagyepikai költemény, a *Mirèio* invokációját. A provanszál nyelven történő felolvasást követően a főnök (Capoulié), aki a Félibrige-t irányítja, beszédet tart, amelyben kifejezésre juttatja a mozgalomnak a megalapozója iránti elkötelezettségét. A beszédet

követően a csoport olykor más nevezetes sírok előtt is megáll, hogy ott is tiszteletét tegye.

A forgatókönyv következő része a *Mistral Múzeumban*, a költő emlékhellyé átalakított egykori házában zajlik. A bejáratnál a civil hatóságok beszédére kerül sor. A falu polgármestere, a múzeumi osztályvezető és az államot képviselő prefektus ismerteti a provence-i identitás érdekében hivatalosan szervezett akciókat. 2009-ben a beszédet kiemelten a *Mirèio* publikálásának 150. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségnek szentelték. A beszédek követően a hallgatóságot múzeumlátogatásra hívják meg. Ezután a falunak a múzeumtól néhány tíz méterre található kulturális központjában italt szolgálnak fel. Az összejövétel ezzel a profán mozzanattal zárul; csupán jeles személyiségek és a Félibrige-tagok maradnak ebédre, amelyre a falu egy éttermében kerül sor.

Az a rituális forgatókönyv, amely szerint a szeptember 8-át követő vasárnapon emlékeznek a költő születésének évfordulójára, alapvetően nem különbözik az előzőtől. A rítus hármass szerkezete összességében változatlan marad, egy első szakasszal a templomban, egy másodikkal a temetőben, valamint egy utolsóval a múzeumban és a kulturális központban. Mindazonáltal évente más elemek épülhetnek bele az alapforgatókönyvbe, láthatóvá téve a Frédéric Mistral emléket felkaroló politikai tényezőket. Majdnem harminc évvel a költő halála után a múzeum így fogadott be olyan ellentmondásos örökséget, mint Pétain marsall hivatalos tiszteletnyilvánítása a költő előtt a német megszállás ideje alatt: a francia államfő politikája valóban támaszkodott a regionális értékekre és a paraszti folklór újraélesztésére, és Frédéric Mistral alakjában saját ideológiájának jó közvetítőjére talált. A politikai visszarendeződés kísérlete ellenére, amely elkerülhetetlenül polémiát idéz elő, a lokális hatalom mégis úgy gondolja minden évben, hogy az ő feladatuk a költő tisztelete. 2009-ben a szeptemberi szertartás fényét emelte egy, a *Mirèio* 150. évének szentelt kollokvium, egy operaelőadás, ugyanezre a költeményre adaptálva, egy könyvvásár, egy régiségkereskedés, népi táncok és egy tradicionálisan provence-i zenei koncert. Mindezen kiegészítőtevékenységekhez a területi hatóságok logisztikai és pénzügyi segítséget nyújtanak, minthogy a múzeum és a kulturális központ a közvagyon része.

Rituális diskurzusok

A bemutatásra kerülő rítus jelentésének megvilágításában a kitermelt diskurzusok elemzése különösen eredményes. A rítust kísérő párbeszéddek három rendből valók: orális, írott és performatív vagy nonverbális diskurzusok. Vizsgálatuk lehetővé teszi, hogy úgy viszonyuljunk a maillane-i megemlékezési szertartáshoz, mint szemantikai egészhez.

A szóbeli regiszterben a rítus különböző szekvenciáit a különböző típusú, vallási, morális és civil szférából származó tekintélyek megszólalása jelzi. Mindannyian provanszál nyelven szólalnak meg. A mise keretében az egyház tekintélye fejeződik ki, mely a költő emléket életműve és a *Biblia* összehasonlítása által hangsúlyozza: „Éppen 150 éve, hogy a *Mirèio* költemény megszületett a gyökereihez szenvedélyesen ragaszkodó fiatalember szívében, csodálatos költemény, amely felforgatta a történelem, a

szociológia és az irodalom rendjét.” A költemény *csodálatos*, maga a költő alakja pedig krisztusi: „Fegyver nélkül, forradalom nélkül, egyedül a nyelv erejével az Isten emberé lett, hogy közölje velünk szeretetét, és legyőzze a halált.” Hasonló szellemiségben a provençai nép egységét keresztény metaforával jeleníti meg: „A Mirèio költemény egy új népet énekel meg, egy népet, amelynek tanítója a költő.” Mi több, az identifikáció folyamata során Provence és a kereszténység egyesülni látszik a regionális nyelv megőrzése érdekében: „A mi nyelvünk az örök beszédet énekl meg [...]. Anyám nyelve és az Isten nyelve.” Egy ilyen diskurzusban a költő emberré lett Isten; leplezetlenül messianisztikus jelentősége van, felszabadítja a népet, kinyilatkoztatva számára az igazi nyelvet.

A rítushoz tartozó fontos diskurzusok második együttesét a költőt követő morális tekintélyek termelik. Míg a gulyások képviselője elég egyszerű beszédet tart, és megelégszik annak felemlítésével, hogy a költő halála óta a hódolat megszakítás nélküli, addig a főnök (Capulié) másként tesz. Miután ünnepélyesen felolvassa a *Mirèio* első verssorait, beszédet tart hibátlan provanszál nyelven, hogy újra megerősítse Félibrige hűségét *az emberrel és az életművel szemben*. Emlékeztetve annak szükségességére, hogy *meg kell védeni a költőt mindenkiel szemben, aki támadni akarja*, szembehelyezi Frédéric Mistralba vetett félibriéén hitét a jelen viszontagságos voltával. Ez a beszéd – rendszerint nosztalgia kíséretében – magasztalja és összegyűjti az összes olyan morális értéket, amely a Félibrige-t fenntartja: a tiszteletet, a hitet, az elismerést, a reményt, a jókedvet, az örömet, a lelkesedést és a hűséget. A félibriéén mozgalom tana úgy erősítődik meg újra, mint egy humanista regionalizmus, amely a nyelvet *a haza írott szimbólumának* tekinti.

A templom és a temető után a múzeum ad helyet az utolsó diskurzusoknak. Közülük a legfontosabbat provanszál nyelven a falu polgármestere adja elő, amely szimbolikusan a nyelv győzelmét hirdeti a nyilvános térben. Egy virágoltár formájában felékesített állvány előtt a helyhatóság képviselője kijelenti, hogy a nap *nem a szomorúság és a reménytelenség napja, és nem is lehet az*. A következő években kibontakozó regionalista manifesztumok kezdetét jelenti. A múzeumi osztályvezető és a prefektus, akik mellette állnak, a regionalizmust megkérdőjelező államot reprezentálják. Kezességet vállalnak a rendezvényért, megnyitják a dialógus terét, és megjelenítik a hagyományos ellentétet, amely Franciaországban a nemzeti és a regionális szintek között létezik.

A szóbeli regiszteren túl a diskurzusok írott formában is folytatódnak a tiszta epigráfától a rítus során látogatott különböző helyekig. A keresztelődmedencén és a templom bejáratánál márványtáblák emlékeztetnek arra, mikor a *halhatatlan költőt* megkeresztelték 1830. szeptember 8-án, *ugyanazon a napon, mint Miasszonyunkat*. Később a temetőben a bejárat előtt elhelyezett márványtábla őrzi a költő egy versének részletét, amelynek ezek az első sorai: „És a nagy szó, amelyet az ember elfelejt, íme: a halál az élet!” A díszítoszobronkon keresztül a síremlék megidézi a költő életművének szereplőit és azokat az értékeket, amelyeket védelmezett. Végül a múzeumban az ő emléke mindenütt jelenvaló: személyes archívumai éppúgy megcsodálhatók, mint képmása számos festményen és szobron.

Az orális és írott diskurzus köré felépített szertartás jelentése, amely a szó mindenhatóságát dicséri, szintén fokozódik a rituális útvonal fizikai megtétele által gerjesztett erővel. Nem verbális síkon a rítusnak performatív értéke van, mivel összegyűjti azokat

a személyeket, akik fizikailag testesítik meg a költő által védelmezett értékeket. Ebben az értelemben a viselet, a zene, a lovak, a táncok, a mozgás és a gesztusok diskurzusának részei, ami hozzájárul a rítus által kifejezett provanszál érzés színreviteléhez. Mindezeknek a régió folklorisztikai ünnepein megszokott elemeknek itt partikuláris értékük van, hiszen tisztábban testesítik meg a halott költő iránti abszolút hűséget, mint ahogy azt az összekovácsoláshoz hozzájáruló diffúz regionális identitás érzése megteheti. Más regionális folklórszokásokhoz képest, amelyek magasztalják a Frédéric Mistral által kodifikált elemeket, a maillane-i megemlékezésnek tehát többletértéke van, abban az értelemben, hogy lényegében magától játszódik le. Tehát nagyrészt megszabadul a mesterkéeltség vagy a látványosság vádjától, amely gyakran éri ezt a típusú gyakorlatot.

Halál és identitás

A rítust nyomatékosító különböző típusú diskurzusok – egyszerre verbális, epigráfiai, gesztuális és poszturális – vizsgálata fontosnak tűnik, hiszen lehetővé teszi annak megértését, hogyan épül rá az identitás érzése és az identitásmozgalom. Vallási, nyelvi, politikai hivatkozásokot használva a beszédek felidézik a halál képzetét azért, hogy azt átértelmezzék, és a költő halhatatlanságát, a halál feletti győzelmét hangsúlyozzák. Ezzel párhuzamosan a rituálé által előírt cselekvések fizikai megvalósulása az élet fölényét állítja szembe a halállal. A halált megünneplelve a megemlékezési szertartás megfordítja a dolgok normális menetét, és újjáéleszti a költő örök emlékét. A megemlékezés így tehát olyképpen működik, mint a csoport által védelmezett értékek időszakonkénti új alapokra helyezése.

Egy ilyen típusú vizsgálatnak tehát az a lényege, hogy jobban megértsük a megemlékezési szertartások egyediségét. Sajátosan annak megfigyelése érdekes, hogy a megemlékezési rítus miképpen jelentkezik mint másodrangú szokás, mivel ugyanannyira fordul önmaga, mint a külvilág felé. A vizsgálat második következtetése visszautal a területi identitáskonstrukciók nagyon általános problematikájához. A 19. századi Európa más eseteihez hasonlóan a mistrali tanok kifejezik a Herder által közvetített preromantikus gondolatokat, amelyekre gyakran úgy tekintettek, mint a kanti illuminizmus filozófiájának ellenlábására. A maillane-i rítus valóban úgy ítéli meg, hogy a nyelvben a nép ereje fejeződik ki, és hogy a közös nyelv a kollektív ráció szerepét játssza, ami ellentétes a klasszikus racionális filozófiával és a kanti *ratio individualis* primátusának érvével. Ebben a rendszerben a költő – Karnoouh (1990) *rapszódosz-demiurgosza* – azért műveli a nép nyelvét, hogy építse annak önazonosságát, a nemzeti *bildungot*. A felvilágosodás modelljével szemben, amely modernizálódásra, előítéletek és babonáik elhagyására biztatta a parasztokat, a herderi romantikából származó folklórregionalizmus tehát rehabilitálja a nép eszméjét, és azt egyszerre a stabilitás és a fejlődés eszközüvé teszi. A modernséghez való eljutás sajátos útja ez, inkább kiegészítője, mint ellentéte a felvilágosodás által javasolt filozófiának.

Ebben a kontextusban Frédéric Mistral saját modernitásvíziójának feltalálása érdekében támaszkodik a nép mitikus alakjára: olyan modernitás ez, amely a folklór fölötti merengés, a nyelvészet és az etnográfia hármasságából táplálkozik. Egyszóval a

félig költő, félig tudós Frédéric Mistral pozíciója összegez néhány, az európai modernitásunk kiemelkedéséhez társított ellentmondást. Ahogy a francia, angol, német irodalom és szociológia ebben a korban minduntalan tétovázott a természettudományok modellje és az érzelmek poétikai kultúrája között (Lepenies 1990), ugyanúgy Frédéric Mistral hősei a regionális folklóron keresztül megtanultak kombinálni és szintetizálni egy, a természet történetéből fakadó taxonomikus akaratot, a konzervatív politikai követelések együttesét és a kreatív irodalmi újítások irányába fordult esztétikai ízlést.

Másfél századdal később a posztmodernitás új kontextusában, amely az identitás krízisét hozta magával, fontosnak tűnik annak figyelembevétele, hogy a modern nemzetek ugyanannyira örökösei a felvilágosodás filozófiájának, mint a romantika ködös árnyékának. Így jobban fel tudjuk mérni, hogy a kulturális identitás konstrukciójának és konszolidációjának rítusai mit köszönhetnek az egyiknek vagy a másiknak ezen források közül. Így láthatjuk, hogy az ezekben a rítusokban megjelenő halál, annak ellenére, hogy a felvilágosodás elvetette mint az étellel ellentétet, inkább organikus és szükséges komponensét jelenti.

Nagy Réka fordítása

IRODALOM

ANDERSON, BENEDICT

1983 *Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism*. Londres: Verso.

BRUBAKERS, ROGERS

2001 *Au-delà de l'identité*. *Actes de la Recherche en Sciences Sociales* 139:66–85.

CHANET, JEAN-FRANÇOIS

1996 *L'école républicaine et les petites patries*. Paris: Aubier.

FAURE, CHRISTIAN

1989 *Le projet culturel de Vichy*. Lyon: Presses universitaires de Lyon.

HERTZFELD, MICHAËL

1986 *Ours once more. Folklore, ideology and the making of modern Greece*. New York: Pella.

HOBBSAWM, ERIC – RANGER, TERENCE, EDS.

1983 *The invention of tradition*. Cambridge: Cambridge University Press.

KARNOOUIH, CLAUDE

1990 *L'invention du peuple*. *Chroniques de Roumanie*. Paris: Arcantère.

LEPENIES, WOLF

1990 [1985] *Les trois cultures. Entre science et littérature, l'avènement de la sociologie*. Paris: Maison des Sciences de l'Homme.

MARTEL, PHILIPPE

1986 Le Félibrige. In *Les lieux de mémoire. III. Les France. 2. Traditions*. Pierre Nora, dir. 566–611. Paris: Gallimard, NRF.

PASQUINI, PHILIPPE

1988 Le Félibrige et les traditions. *Ethnologie française* 18(3):257–266.

THIESSE, ANNE MARIE

1997 Ils apprenaient la France. Paris: Maison des Sciences de l'Homme.

WEBER, EUGEN

1983[1976] *La fin des terroirs. La modernisation de la France rurale. 1870/1914*. Paris: Fayard/Ed. Recherches.

LAURENT SÉBASTIEN FOURNIER

The poet's memorial celebration. Honoring Frédéric Mistral (1830–1914) and constructing Provençal regional identity at his shrine

Until now, Frédéric Mistral (1830–1914), the poet has remained the most important element of the literary and cultural construction of French Provençal identity. Since his death, his admirers regularly meet twice a year at the Bouches du Rhône cemetery, in Maillane, in order to remember him on the anniversary of his death (25 March) and birthday (8 September). This paper aims to describe the memorial ceremony performed by his admirers in honor of his life and to analyze the symbolic content of the actual regionalist discourse in and of Provence.